

INSTITUT ZA POVIJESNE ZNANOSTI
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
Odjel za arheologiju

PRILOZI

7.

PRILOZI			
VOL. 7	S	1 - 116	1990.
	P		

Zagreb 1990.

PRILOZI		
VOL. 7	S 1- 116 P	1990.

Zagreb 1990.

IZDAVAČ - PUBLISHER

Odjel za arheologiju
Institut za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu
41 000 Zagreb, Krčka 1

ZA IZDAVAČA - EDITOR IN CHIEF

Željko Tomičić

REDAKCIONI ODBOR - EDITORIAL COMMITTEE

Marija Buzov (Zagreb), Remza Košćević (Zagreb), Goranka Lipovac (Zagreb),
Rajka Makjanić (Zagreb), Vesna Nenadić (Zagreb), Ivančica Pavišić (Zagreb),
Tajana Sekelj (Zagreb), Željko Tomičić (Zagreb).

IZDAVAČKI SAVJET - EDITORIAL ADVISORY BOARD

Dubravka Balen-Letunić (Zagreb), Marija Buzov (Zagreb), Ruža Bižić-Drechsler (Zagreb),
Branko Kirigin (Split), Remza Košćević (Zagreb), Zorko Marković (Koprivnica),
Kornelija Minichreiter (Osijek), Vesna Nenadić (Zagreb), Ivančica Pavišić (Zagreb),
Ante Rendić-Miočević (Zagreb), Duje Rendić-Miočević (Zagreb), Katica Simoni (Zagreb),
Mate Suić (Zagreb), Željko Tomičić (Zagreb), Branka Vikić-Belančić (Zagreb),
Ksenija Vinski-Gasparini (Zagreb), Zdenko Vinski (Zagreb).

TEHNIČKI UREDNIK - TECHICAL EDITOR

Zdenko Zdravec

PRIJEVOD - TRANSLATION

Rajka Makjanić i Branka Šafer

TISAK - PRINTED BY

"Ognjen Prica" Virovitica

NAKLADA - CIRCULATION

600 primjeraka
Godišnjak - Annual

Svezak je tiskan sredstvima Republičke samoupravne interesne zajednice znanosti preko Komisije za izdavačku djelatnost.

SADRŽAJ – CONTENTS

IZVORNI ZNANSTVENI RADOVI – ORIGINAL SCIENTIFIC PAPERS

<i>Ivančica Pavišić</i> , Prilog poznavanja neolitika i eneolitika u Hrvatskom zagorju	5-12
Table (Plates): 1– 4	
<i>Vesna Nenadić</i> , Pregled stanja istraživanja latenskodobnih lokaliteta u Slavoniji i Baranji	13-21
Table (Plates): 1	
<i>Remza Koščević</i> , Olovni privjesci iz Siska	23-30
Table (Plates): 1– 3	
<i>Rajka Makjanić</i> , Terra sigillata iz Orešca. Zbirka Vincek i Radijevac	31-44
Table (Plates): 1– 6	
<i>Marija Buzov</i> , Prilog poznavanju osobnih imena sa mozaičkih natpisa u Jugoslaviji	45-64
Table (Plates): 1	
<i>Goranka Lipovac</i> , Mitra - Mithra u svijetlu izvora	65-71
<i>Tajana Sekelj</i> , Ranosrednjovjekovni grobovi iz Osora	73-84
Table (Plates): 1– 8	
<i>Željko Tomićić</i> , Tragom novijih istraživanja bjelobrdske kulture u slavonskom dijelu Podravine	85-106
Table (Plates): 1– 11	
PRIKAZI	107-111
DIADORA, sv. 11, Zadar 1989. (<i>Marija Buzov</i>)	
<i>Dragoslav Srejšević - Anka Lalović</i> , FELIX ROMULIANA, Galerijeva palata u Gamzigradu, Beograd 1989. (<i>Marija Buzov</i>)	
"ZADAR – ISTRAŽIVANJE ANTIČKOG GRADA MRTVIH", izložba "Zadar - istraživanja antičkog grada mrtvih". (<i>Marija Buzov</i>)	
KRATICE	113-115

PRILOZI		
VOL. 7	S	1 - 116
	P	
		1990.

Zagreb 1990.

Vesna Nenadić

PREGLED STANJA ISTRAŽIVANJA LATENSKODOBNIH LOKALITETA U SLAVONIJI I BARANJI

Izvorni znanstveni rad -
Prethistorijska arheologija

Original scientific paper -
Prehistorical archaeology -
UDK 903.4:902.2(497.13)"6383"
Primljeno - Received 6.9.1990.

Vesna Nenadić,
41000 Zagreb YU,
Institut za povijesne znanosti,
Odjel za arheologiju, Krčka 1

U radu su navedeni svi lokaliteti mlađeg željeznog doba na kojima su vršena arheološka istraživanja, ili su pak utvrđena rekognosciranjem što pruža sliku današnjeg stanja istraženosti i poznavanja latenskodobnih nalazišta.

Područje Slavonije, uključujući i područje Baranje predstavljalo je kroz cijelo razdoblje prethistorije i protohistorije, od najstarijeg neolitika sve do mlađeg željeznog doba, prostor na kome su nastajale različite kulture. Kulture koje su imale svoje izvorište na navedenom području širile su se odavde i na susjedna područja predstavljajući tako čak žarište kultura šireg teritorija Balkana. Pored autohtonih kultura kojima je ovaj prostor bio matično područje njihovog rasprostiranja jednako tako ovdje su nastajale i kulture pod različitim kulturnim utjecajima koji su dolazili bilo s istoka bilo sa zapada. U 4. st. pr. n. e. snažnim prodorom i pomicanjem Kelta na istok počinje ovdje mlađe željezno doba.

U ovom pregledu bit će navedeni svi lokaliteti mlađeg željeznog doba na kojima su vršena arheološka iskopavanja i sondiranja, kao i lokaliteti na kojima je rekognosciranjem ili slučajno utvrđeno postojanje latenskodobnih nalaza(1).

Arheološke lokalitete navodimo abecednim redom po općinama.

OPĆINA BELI MANASTIR

Batina

Iz Batine potječe keltski ratnički grob koji se prema nalazima datira najkasnije oko 100. godine pr. n. e. Nalazi iz ovog groba: željezni šljem, željezni dvosjekli mač s djelomično sačuvanim koricama od tankog željeznog lima ukrašenim graviranim vitičastim ornamentom, tri ulomka željeznog lanca za pričvršćivanje mača od dvostruko pletene žice, željezno koplje s tankim i dugim nasadom, te plosnatim i uskim sječivom, umbo štita i dva okova koja su po svojoj prilici pripadala štitu. Prema na-

lazima, koji se čuvaju u Prirodoslovnom muzeju u Beču, grob je najvjerojatnije bio paljevinski (Vinski Gasparini 1959:181-294).

OPĆINA DAKOVO

Budrovci, "Jabučanje"

Lokalitet se nalazi 2 km udaljen od sela Budrovci, s južne strane ceste koja vodi prema Đurdancima, s istočne strane omeđen je kanalom "Ribnjak" koji ide u rječicu Jošavu. To je blago uzvišenje koje je dugotrajnim oranjem znatno sniženo. Na površini je pronađeno mnoštvo ulomaka keramike i kremenja koji pripadaju neolitiku i brončanom dobu (Minichreiter 1978:39). Lokalitet je višeslojno naselje tell-tipa (Minichreiter 1978:181). Neolitički materijal pripada kasnoneolitičkom razdoblju-drugom i trećem stupnju sopotske kulture (Marković 1984:15-17). Jasno definiranim neolitičkim materijalom utvrđen je i početak života ovog naselja. Prema pismenim podacima, koje smo dobili od kolegice Kornelije Minichreiter, a koji se čuvaju u Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika kulture Osijek, s ovog lokaliteta potječu i nalazi latenskog doba, što govori o životu naselja i u razdoblju mlađeg željeznog doba.

Budrovci, "Sumbelija"

Lokalitet je udaljen 1 km od sela Budrovci u pravcu istoka. Na lokalitetu je u brazdama pronađeno mnoštvo ulomaka prethistorijske, antičke i srednjovjekovne keramike, što upućuje na dugotrajnost naseljavanja ovog terena (Minichreiter 1978:182). Prema pismenim podacima dobivenim od kolegice Minichreiter i na ovom lokalitetu utvrđeni su nalazi mlađeg željeznog doba, što govori o naseljavanju ovog terena i u ovom periodu.

Dakovo, "Grabrovac"

Ciglana "Štrosmajerovac", administrativni naziv "Grabrovac" smještena je na trećem kilometru s lijeve strane ceste Đakovo - Osijek. Južno od zgrade ciglane nalazi se prirodno uzvišenje omeđeno s tri strane potokom Jošava, a prema jugu se stapa s ostalim terenom, tako da mu se ne mogu jasno uočiti granice. Riječ je o nalazima badenske, kostolačke, sopotske (treći stupanj), litzenske, te panonske inkrustirane keramike (Pavlović i Bojčić 1980:27-29). Na ovom lokalitetu otkriven je kasnobrončanodobni grob, te prema podacima Regionalnog zavoda u Osijeku i nalazi starijeg i mlađeg željeznog doba, kao i antički nalaz. Radi se o naselju koje je u kontinuitetu naseljavano od neolitika do antike.

Gorjani, "Garov dol"

Sjeverno od seoske crkve kroz kućna dvorišta dolazi se do "Gradine" koja je već skoro sasvim uništena. Veliki dio brda je iskopan, a prema pričama mještana, ovdje je bio srednjovjekovni grad (Dekker 1959:39). Srednjovjekovno naselje je bilo u predjelu zvanom "Garov dol", a pored srednjovjekovnih nalaza (Minichreiter 1978:41) ovdje su ustanovljeni i nalazi mlađeg željeznog doba (podaci Regionalnog zavoda u Osijeku).

Mrzovići, "Čelar ravan"

Prema podacima koji su neobjavljeni, a koji su pohranjeni u Muzeju Đakovštine u Đakovu, u selu Mrzovići na položaju "Čelar ravan" utvrđeno je latenskodobno naselje.

Strizivojna, "Šimenica"

Prilikom kopanja trase za naftovod na području zvanom "Šimenica" ustanovljeni su ostaci naselja iz neolitika, brončanog doba, latena i antike. Zaštite radove je vodio Z. Bojčić iz Regionalnog zavoda u Osijeku, čije podatke i ovom prilikom koristimo.

OPĆINA NAŠICE

Razbojište, "Vinogradi"

Na ovom lokalitetu pronađeno je mnoštvo keramičkih ulomaka, te ulomaka kremenja koji se datiraju u neolitik. Pored ovih neolitičkih ulomaka pronađeni su keramički fragmenti koji pripadaju latenskoj kulturi (češljasti ukras, karakteristični profili, tragovi lončarskog kola). Dio nalaza pripada kasnom srednjem vijeku (Marković 1975:169).

OPĆINA OSIJEK

Aljmaš, "Podunavlje"

Istočno od Osijeka, na ušću Drave u Dunav, formiralo se današnje naselje Aljmaš, koje je jedno od najbogatijih arheoloških nalazišta uz Dunav. Veliki arheološki kompleks s pretežno horizontalnom stratigrafijom naseljavanja u kontinuitetu od kasnog neolitika do suvremenog naselja. Prilikom zemljanih radova i prema površinskim nalazima ubicirano je 11 lokaliteta iz raznih

vremenskih perioda: naselja sopotsko - lendelske kulture, vučedolske, badenske, žutobrdске, vatinske, starijeg i mlađeg željeznog doba, antike i srednjeg vijeka, kao i dvije nekropole: paljevinska nekropola starijeg željeznog doba i nekropola bjelobrdске kulture.

Lokalitet "Podunavlje" se nalazi u središnjem dijelu Aljmaša - sjeverno od župne crkve Sv. Marije na obronku visoke terase, koja se blago spušta prema Dunavu. Na sjevernoj strani lokalitet je presječen istoimenom ulicom, te se u profilu zemljišta - južni dio ulice, vide ostaci podnica, keramičke peći, jama i ulomci keramike. Keramički nalazi iz ovog profila pripadaju vatinskoj i dubovačko - žutobrdskoj kulturi. 20 m južno od gore navedenog profila izvršeno je sondiranje i tom prilikom otkriveni su ostaci zemunične nastambe. U ovom objektu uočene su jame, karakteristične za eneolitik i rano brončano doba, te jama ispunjena srednjovjekovnom keramikom.

U zemunici su pronađeni fragmenti keramike sopotsko-lendelske kulture, vučedolske kulture, brončanog i starijeg željeznog doba. Pronađeni su i ulomci latenske i rimske keramike.

Slojevi u zemunici bili su djelomično izmješani zbog dugotrajne upotrebe i naknadnih ukopa. Bez sumnje ovdje se može utvrditi višeslojno naselje na području bogatog arheološkog kompleksa Aljmaš (Minichreiter 1985:23-25).

Aljmaš, "Mišino brdo"

U Muzeju Slavonije u Osijeku pohranjeni su nalazi, do sada neobjavljeni, koji potječu s lokaliteta "Mišino brdo". Nalazi pripadaju mlađem željeznom dobu i antici. Od nalaza se ističe latensko koplje i rimski novac (Bulat 1975:18).

Aljmaš, "Njiva Stane Lipert"

Lokalitet se nalazi jugoistočno od sela, 300 m istočno od raskršća ceste za selo i ceste za Daljsku planinu. Zemlja je žućkasta i prhka. Pronađeno je više ulomaka sivih latenskih zdjela i lonaca, a uočene su i manje površine s pepelom. S obzirom da su ovdje već ranije pronađena dva savijena koplja (Bulat 1975:19) vjerojatno je riječ o latenskim paljevinim grobovima koji su zemljanim radovima znatno oštećeni, a što bi trebalo provjeriti sondiranjem (Bulat 1978:174).

Čepin

U selu Čepin u vrtu privatne stambene zgrade pronađeni su nalazi koji pripadaju latenskom dobu. Lokacija nalaza je nepoznata, a neobjavljeni nalazi se čuvaju u Muzeju Slavonije u Osijeku.

Dalj, "Busija"

Najviše latenskih nalaza potječe s lokaliteta "Busija" koji je udaljen 4 km sjeverno od sela. Mačevi, koplja, dijelovi konjske opreme pronađeni na položaju "Busija" vjerojatno pripadaju uništenim latenskodobnim grobovima (Todorović 1968:29). Prema tipologiji nalaza ovu nekropolu je moguće datirati u srednjelatenski period (Majnarić Pandžić 1970:24). Lokalitet ima kontinuitet od brončanog doba do latenskog perioda.

Dalj, "Kraljevac"

Teren je umjetno opkopan i strši poput kakvog otoka iznad okolnog terena. Na više mjesta otkriveni su nalazi starijeg i mlađeg željeznog doba. Uglavnom se radi o keramici i drugom naseobinskom materijalu, što govori u prilog tome da je ovdje vjerojatno bilo naselje (Bulat 1975:20).

Dalj, "Marinovci"

Na položaju "Marinovci" otkriveni su nalazi latenskog doba. Prema podacima Regionalnog zavoda u Osijeku na ovom lokalitetu pronađeni su i nalazi brončanog doba, antike i srednjeg vijeka.

Erdut, "Orašje"

Lokalitet "Orašje" nalazi se na južnom kraku zavoja Dunava kod Erduta. U profilu strme obale Dunava ustanovljena je jama mlađeg željeznog doba u kojoj su pronađeni ulomci narukvica od modrog stakla s reljefnim ukrasima. Nedaleko jame, također u profilu, uočeni su ostaci pravokutne kuće i kupolaste peći, koji se nisu mogli detaljnije istražiti (Bulat 1974:153).

Erdut, "Prkos"

S ovog položaja potječe urna s narukvicom čiji se krajevi ukrštaju. Pored narukvice nađene su i dvije brončane pločice s plastičnim predstavama ljudskih glava (Todorović 1968:29).

Erdut, "Veliki Varad"

Na ovom lokalitetu pronađena su željezna koplja i konjske žvale. Nalazi pripadaju mlađem željeznom dobu (Todorović 1968:29).

Hrastin, "Gradec"

Prema površinskim nalazima na ovom položaju može se utvrditi kontinuitet naseljavanja ovog terena od prethistorije do srednjeg vijeka (Bulat 1978:36).

Osijek, "Ciglana i Zeleno polje"

Na ovom području, koje se nalazi na desnoj obali Drave iskopavanjem zemlje za potrebe ciglane otkrivena je latenska nekropola (Spajić 1954:7-17; 1959:47-53; 1962:37-55). Nekropola je dala bogat materijal i to od rane pojave Kelta u ovim oblastima pa sve do kasnog srednjeg vijeka. Grobovi su biritualni s velikim postotkom skeletnih, za razliku od uobičajene slike Slavonije, gdje su do sada poznati uglavnom paljeviniski grobovi. Grobovi obiluju i keramičkim i metalnim grobnim prilogima (Majnarić Pandžić 1970:39).

Sarvaš, "Gradac"

Zaštitnim arheološkim iskopavanjem 1986. godine na platou podno "Gradca" utvrđeno je naselje sopotske, kostolačke, kasnobrončanodobne i latenske kulture. Na ovom platou naseljavanje je započelo kasnije nego na gornjem platou, tj. u vrijeme kasnog neolitika. Na gornjem platou koji pokazuje kontinuitet naseljavanja od ranog neolitika pa sve do antičkog vremena (iskopavanja Schmidta) uočava se i keltski stratum (Šimić

1986:37-38). Ovo naselje je vjerojatno predstavljalo keltski oppidum, koji je bio opkopan kanalom dubokim do 2 m. Osim sive latenske keramike pronađeni su i ulomci slikane keramike (Todorović 1968:23).

Tenja, "Klisa-Ekonomija"

Lokalitet se nalazi na niskom brežuljku oko 500 m sjeverozapadno od sela i oko 300 m jugoistočno od "Ekonomije", odnosno oko 100 m južno od raskršća ceste Osijek-Vukovar i asfaltiranog puta koji vodi preko samog lokaliteta. Teren je povišen, s tri strane okružen koritom starog isušenog vodotoka, a danas je pod oranicom. Kontinuitet naseljavanja na ovom terenu može se pratiti od neolitika do kasnog brončanog doba (Bulat i Bojčić 1980:198). Prema podacima Regionalnog zavoda u Osijeku lokalitet je bio naseljen i u vrijeme latena i antike.

Tenja, "Trhovo"

"Trhovo" je oranica na malo povišenom terenu jugozapadno od sela Tenja. Nalazi rimskog novca, opeke, crijepa, žbuke (Bulat 1978:175), ali prema podacima Regionalnog zavoda u Osijeku i nalazi brončanog doba i latena upućuju na dugotrajnije naseljavanje na ovom području.

Višnjevac

Prema neobjavljenim podacima i nalazima koji su pohranjeni u Muzeju Slavonije u Osijeku iz Višnjevca, koji je na periferiji Osijeka, u ulici Frane Levstika otkriveni su latenskodobni nalazi.

OPĆINA PAKRAC**Brezine**

Na oranici A. Lončarevića u Brezinama ustanovljeni su nalazi iz neolitika, brončanog doba, latena i ranog srednjeg vijeka (Sokač Štimac 1978:32).

Šeovice

S nepoznatog lokaliteta potječu latenskodobni nalazi koji upućuju na postojanje naselja iz tog vremenskog perioda (Sokač Štimac 1978:33).

OPĆINA SLAVONSKA POŽEGA**Gradac Požeški, "Babišnjača"**

Na pašnjaku "Babišnjača" 1961. godine vršena su zaštitna arheološka iskopavanja. Kulturni sloj je bio debljine 0,90 m. Stariji sloj pripada eneolitiku s mnoštvom ulomaka keramike, kamenih strelica i dijelova podnice kuće. Mlađi sloj je latenski s mnogobrojnim ulomcima keramike i kućnim lijepom. Otkriveni dijelovi zemunice sa žrvnjevima od pješčenjaka, kamene sjekire i strelice (Sokač Štimac 1984:129). Lokalitet se prema površinskim nalazima može datirati od neolitika do kasnog srednjeg vijeka (Sokač Štimac 1972:157).

Gradac Požeški, "Klasje"

Na pašnjaku "Babišnjača" 1961. godine vršena su pokusna arheološka iskopavanja na lokalitetu "Klasje". Tada je pronađeno nekoliko zrna staklenih perli, nekoliko brončanih figura, dvije brončane narebrenice narukvice, dva zlatna zrna, gruba kućna keramika, te komadi bronce i željeza. Fibule i narukvice datiraju se u mlađe željezno doba. Na ovom lokalitetu pretpostavlja se nekropola iz latenskog perioda (Sokač Štimac 1984:129).

Ruševo, "Vrčan"

U Muzeju Požeške Kotline u Slavonskoj Požegi pohranjeni su neobjavljeni podaci i nalazi koji na ovom lokalitetu indiciraju iliro-keltsko utvrđeno naselje, odnosno keltski oppidum.

Velika, ulica V. Nazora br. 16

1979. godine u Muzej je došlo 12 brončanih fibula latenske sheme, tri brončane i dvije srebrne narukvice, srebrni prsten, pločaste okrugle brončane fibule, bikonični keramički kanelirani pršljen, mnogobrojne jantare i staklene perle bijele, plave i zelene boje. Prema Nives Majnarić Pandžić radi se o bogatom ženskom grobu laten B vremena. Grob predstavlja rani ukop iz vremena prije naseljavanja Skordiska u jugoslavenskom Podunavlju (Sokač Štimac 1980:200).

1980. godine u susjednom dvorištu Muzej Požeške Kotline vršio je zaštitno iskopavanje kako bi se došlo do više podataka o grobu. Prilikom iskopavanja pronađeni su sitni ostaci kostiju, ulomci ugljena, perlice svjetloplave boje, svjetlozelene staklene bikonične perlice, nekoliko manjih ulomaka crne keramike. Tom prilikom otkriveno je i mnogo amorfno kamena složenog u smjeru sjever - jug.

Probna iskopavanja na ovom lokalitetu pokazala su da je bogati ženski grob bio skeletni i da je bio omeđen amorfim potočnim kamenjem (Sokač Štimac 1984:130).

Zdenkovac, "Lenja njiva"

Prema neobjavljenim podacima koji se čuvaju u Muzeju Požeške Kotline u Slavonskoj Požegi na lokalitetu "Lenja njiva" ustanovljeni su ulomci keramike koji pripadaju eneolitiku, brončanom, te starijem i mlađem željeznom dobu.

OPĆINA SLAVONSKI BROD

Donja Bebrina, "Paljevina", "Izdanski kanal", "Selišta"

Lokalitet "Paljevina" nalazi se na samoj obali Save i predstavlja utvrđeno latensko naselje koje je nekad bilo kružnog, potkovastog tlocrta. Polovica lokaliteta uništena je djelovanjem Save. Na samom terenu vidljiv je bedem od pečene zemlje s umjetnim opkopom unaokolo. U naselju je sondažnim iskopavanjem ustanovljen kasno latenski materijal: keramika (gruba, fina, siva - rađena na kolu), fragmenti reljefno profiliranih staklenih narukvica kobaltne plave boje ukrašene tehnikom intarzije bijelim i žutim ornamentom.

U zaleđu ovog utvrđenog naselja, prema gustim površinskim nalazima ustanovljeno je i naselje otvorenog tipa koje je prema Nives Majnarić Pandžić (1970:58) istovremeno s naseljem utvrđenog tipa (oppidum).

Nedaleko sela na "Izdanskom kanalu", na položaju rampe, otkrivene su kulturne jame s latenskodobnom keramikom. Malo dalje na položaju "Selišta" otkriven je čitav niz jama koje se pružaju u dužini od 200 m, a sve su ispunjene latenskom keramikom.

Donja Bebrina, "Budžak"

Južno od poznatog lokaliteta "Paljevina" preko nasipa otkriveni su nalazi latenskog perioda. Podaci se neobjavljeni čuvaju u Muzeju Brodskog Posavlja u Slavonskom Brodu.

Donji Andrijevi, "Dužica"

Lokalitet se nalazi na jugoistočnoj strani sela. Od ceste za Divoševce na lijevu stranu odvaja se poljski put, a na udaljenosti od 400 m tim putem nailazi se na plodno tlo, blago uzvišeno. Teren je obradiva površina, te se nakon svakog oranja ovdje pronalazi mnoštvo keramike koja ukazuje na kontinuitet od prethistorije do srednjeg vijeka (Jančevski 1983:125). Radi se vjerojatno o naselju koje je prema podacima Regionalnog zavoda u Osijeku bilo naseljeno i u doba latena.

Gornja Bebrina, "Bidevi"

1962. godine prilikom manjih sondažnih radova otkrivena je jedna jama s latenskim materijalom (Majnarić Pandžić 1970:58). Prema Todoroviću (1968:23) sondažnim iskopavanjem 1962. godine ovdje su ustanovljena naselja kasnog brončanog, te starijeg i mlađeg željeznog doba.

Na području općine Slavonski Brod registrirano je još 11 lokaliteta, od kojih je svega 5 sumarno prikazano u literaturi, dok su podaci za preostalih 6 lokaliteta neobjavljeni i pohranjeni u Muzeju Brodskog Posavlja u Slavonskom Brodu. Među neobjavljenim arheološkim lokalitetima su:

Grizići, "Bilice dol" - latenskodobni i srednjovjekovni lokalitet;

Novigrad na Savi - latenskodobni i srednjovjekovni lokalitet;

Oprisavci, "Žabljača" - latenskodobni i srednjovjekovni lokalitet;

Rušica - lokalitet se nalazi iza seoske crkve, a prema nalazima datira se u laten i antiku;

Slavonski Brod, Starčevićeva ulica - latenskodobno nalazište;

Sredanci - s nepoznate lokacije potječu nalazi latenskog perioda, antike i srednjeg vijeka;

Malino

S nepoznate lokacije iz istoimenog sela potječu nalazi koji upućuju na postojanje nekropole iz srednjelatenskog razdoblja (Petrović 1971:27).

Oprisavci, "Gajna"

1963. godine prilikom gradnje savskog nasipa, na pašnjaku "Gajna" koji se proteže između nasipa i Save, izvedeni su manji zaštitni radovi i tada je prikupljeno mnoštvo latenske i rimske keramike. Zbog Save koja ovdje pravi veliki zavoj obala je izložena neprestalnom urušavanju i to upravo onog dijela u kome su najvidljiviji nalazi keramike, kostiju i kućnog lijepa. Sondažno iskopavanje je obavljeno 1984. godine i tom prilikom je pored rimske otkrivena halštatska i srednjovjekovna keramika (Jančevski 1985:20-21), što ukazuje na dugotrajnije naseljavanje ovog prostora.

Vrpolje

S lokaliteta u Vrpolju potječe nalaz rimskog novca (Mirić 1983:86), a prema podacima Regionalnog zavoda u Osijeku s istog lokaliteta potječu i nalazi koji se datiraju u laten.

Vrpolje, "Žuljevac i Bilo"

Na lokalitetu "Žuljevac i Bilo" otkriveni su nalazi koji pripadaju neolitiku, latenu, antici i srednjem vijeku (Miškiv 1984), što svakako govori o dugotrajnom životu na ovom području.

Zbijeg, "Ada"

Sjeverozapadno od "Ade", uz slavonsku obalu povrha ušća Ukline prilikom jaružanja Save pronađena je glatka žičana fibula srednjelatenske sheme (Majnarić Pandžić 1970:67).

OPĆINA VALPOVO**Bizovac, "Polen"**

Prema podacima Z. Bojčića, arheologa Regionalnog zavoda u Osijeku, na lokalitetu "Polen" u Bizovcu, utvrđeni su površinski nalazi keramike, koji se datiraju u laten i srednji vijek.

Valpovo

Sjeverozapadno od Valpova u vinogradima pronađena su dva željezna mača bez korica. Mačevi pripadaju srednjelatenskom periodu (Majnarić-Pandžić 1970:65-66).

OPĆINA VINKOVCI**Orolik, "Gradina"**

"Gradina" leži na obali Bosuta. Širi, neutvrđeni, dio gradine seže do rijeke, a u opkopni kanal puštana je voda iz Bosuta. 1968. godine na lokalitetu je vršeno sondažno iskopavanje. Tom prilikom istražena je pravokutna nad-

zemna kuća s nabijenim podom kod koga su uočene tri faze obnove. U blizini kuće nađeno je otvoreno ognjište koje je također tri puta obnovljeno, kao i niz otpadnih jama. Iskopavanja su dala bogate keramičke nalaze (Majnarić Pandžić 1984:26).

Privlaka, "Gradina"

Gradina u Privlaci je tzv. dvojnog tipa. Na ovoj Gradini vršena su arheološka istraživanja 1979. i 1981. godine. 1979. godine istraživanja su vršena na višoj, a 1981. godine na nižoj terasi Gradine. Prilikom istraživanja posebna se pažnja obratila na način izrade bedema, odnosno sistema utvrđivanja. 1979. godine ustanovljen je nasuti zemljani bedem, koji je prstenasto pratio plato naselja i koji je pri vrhu bio propečen. S unutarnje strane bedema ustanovljena je rampa širine 1,5 m koja je služila za prolazanje. Prosječna debljina latenskog sloja iznosila je 0,95 m. Pored bedema otkriven je dio nadzemne kuće, te nekoliko otpadnih jama. 1981. godine nastavljeno je s istraživanjem bedema na nižem platou Gradine. Od pokretnih arheoloških nalaza najtipičnija je kasnolatenska keramika (Majnarić Pandžić 1984:24-25).

Naselje je bilo podignuto na prethistorijskom tellu koji je bio utvrđen zemljanim nasipom i opkopom. Najstarije naselje je bilo sopotsko, a život se ovdje odvijao i u kasnom brončanom dobu.

Slakovci, "Gradina"

"Gradina" je danas četverokutnog oblika kakav je najvjerojatnije dobila u srednjem vijeku. Pored sopotsko-lendelskih i brončanodobnih nalaza mogu se uočiti i latenski, te srednjovjekovni nalazi (Dimitrijević 1968:21).

Stari Mikanovci, "Gradina"

"Gradina" je istražena u toku zaštitnih iskopavanja koja su prethodila gradnji škole. Tada su otkriveni ostaci fortifikacijskog sistema koji je gotovo identičan s privlačkim fortifikacionim sistemom (Majnarić Pandžić 1984:26). Na ovom tellu najstarije naselje je bilo starčevačko, a zatim slijede sopotsko, vučedolsko, vinkovačko, starije i mlađe željeznodobno.

Vinkovci, "Dirov brijeg"

Jezgru latenskodobnih Vinkovaca predstavljao je keltski oppidum "Dirov brijeg". To je prirodno uzvišenje visine 2,5-3,0 m koje je na rubovima nasipavano i utvrđeno, te je oblikovan poligonalni plato dimenzija 180x230 m. Sjeveroistočnu stranu zatvaralo je prirodno udubljene (ušće potoka Nefkoša), dok su ostale strane imale umjetno izveden opkop. Jugozapadnu stranu zatvarao je Bosut.

Na tlu Vinkovaca uočljiva su i tri keltska naseobinska kompleksa ili zone. Prvom kompleksu su pripadala naselja u Krnjašu i u zoni željezničke stanice u Novom Selu, te nekropola na prostoru ciglane Dilj, kao i niz jama na "Pjeskanama". Drugi naseobinski kompleks je bio u jugoistočnom dijelu današnjih Vinkovaca, u Ervenici. Treća naseobinska zona iskazuje se u samom centru današnjih Vinkovaca (Dimitrijević 1979:144-146).

OPĆINA VIROVITICA

Borova, "Dabrovica"

Na istoimenom lokalitetu otkriveni su nalazi koji propadaju eneolitiku, latenu, antici i srednjem vijeku (Minichreiter 1984:41-51).

Gačište

Podaci o ovom lokalitetu čuvaju se neobjavljeni u Gradskom muzeju u Virovitici. Nalazi iz Gačišta pripadaju latenu, antici i srednjem vijeku.

Kapan, "Dubrava"

Keramički nalazi s ovog područja pripadaju neolitiku, latenu i antici (Minichreiter 1984:41-51).

Milanovac k. br. 159 A

U selu Milanovac na zemljanoj površini koja pripada kućnom broju 159 A otkrivena je latenska peć ispunjena keramikom (Minichreiter 1984:41-51).

Orešac, "Dvorine"

Na ovom lokalitetu otkriveni su nalazi koji datiraju u neolitik, eneolitik, laten i antiku (Minichreiter 1986:81-98).

Virovitica

U istočnom dijelu grada pronađen je latenski nož koji K. Minichreiter (1984:81-98) datira u 3. st. pr. n. e.

OPĆINA VUKOVAR

Babska, "Telek"

Na lokalitetu su utvrđeni nalazi datirani u laten i antiku, a prema podacima Gradskog muzeja Vukovar.

Berak, "Ciglana"

Nalazi s istoimenog lokaliteta datiraju se u starije i mlađe željezno doba. Podaci Gradskog muzeja Vukovar.

Borovo, "Gradac"

Prema podacima Regionalnog zavoda u Osijeku nalazi s ovog lokaliteta potječu iz razdoblja neolitika, eneolitika, latena i srednjeg vijeka.

Mikluševci, "Acino"

Prema podacima Gradskog muzeja u Vukovaru nalazi s gore navedenog lokaliteta pripadaju latenskom periodu.

Sotin, "Zmajevac"

Na području Sotina utvrđeni su keltsko-latenski nalazi na više mjesta od kojih je svakako najznačajniji "Zmajevac" udaljen 2 km istočno od sela. Početkom stoljeća, prilikom rigoliranja vinograda, naišlo se na kasnolatske paljevinske grobove. Od materijala koji je kupljen za Arheološki muzej u Zagrebu Brunšmid je rekonstruirao tri grobne cjeline.

Uz "Zmajevac" dosta materijala je dao položaj "Jarkovac", zatim "Božićev vinograd" i "Kružna peć" (Majnarić Pandžić 1970:42), kao i lokalitet "Pod selom".

Sotin, "Vrućak"

Lokalitet se nalazi na obali Dunava i od prije je poznat kao bogato arheološko nalazište. Svake godine Dunav svojom erozivnom snagom odnosi dio obale i zahvaljujući tome na površinu dolaze stalno novi predmeti: brončane fibule, ukrasne igle, prstenje, potkvice, željezne strijelice, ulomci keramike i novac (rimski i srednjovjekovni). Brončane fibule datiraju se u srednji i kasni laten.

Keramički nalazi pripadaju razdoblju starijeg i mlađeg željeznog doba, a uočava se i rimska i srednjovjekovna keramika (Dorn 1976:13).

Šaregrad

Iz Šaregrada vjerojatno potječe mač srednjelatenske sheme (Majnarić Pandžić 1970:68), a Brunšmid predpostavlja da ovaj mač pripada uništenom paljevinskom grobu. Iz Šaregrada je i ostava starijeg željeznog doba (Vasić 1987:542).

Vučedol, "Gradac"

1938. godine prilikom sistematskog iskopavanja koja je vodio R. R. Schmidt otkriven je jedan sloj s latenskom keramikom. Sloj počinje na dubini od 1,04 m i debljine je 21 - 33 cm. U ovom sloju latenska keramika je miješana s brončanodobnom. Radi se o povremenom dolasku latenskodobnih stanovnika na ovaj položaj, a ne i o njihovom stalnom naseljavanju ovog područja (Majnarić Pandžić 1970:59).

Vukovar, "Lijeva bara"

1951-1953. godine na položaju "Lijeva bara" vršena su sistematska istraživanja srednjovjekovne nekropole. Tada je otkriven i latenskodobni stratum koji pored fragmentiranog željeznog mača i prstena karakterizira siva latenska keramika rađena na kolu, dobre fature, gruba keramika ukrašena urezanim ornamentom, te nešto slikane keramike (Majnarić Pandžić 1970:59-60). Na osnovu nalaza, izuzev mača, koji imaju isključivo nasebinske karakteristike podržavamo mišljenje Nives Majnarić Pandžić da je ovdje riječ o kasnolatskodobnom naselju - kasno 1. st. pr. n. e. čemu u prilog govore i ulomci slikane latenske keramike, a ne slažemo se s mišljenjem da se ovdje radi o kasnolatskoj, uništenoj, paljevinskoj nekropoli (mišljenje Z. Vinskog).

Općina Županja

Na području općine Županja do sada je registriran samo jedan latenskodobni lokalitet "Crne njive - Karaševo". Zbog toga što do sada nije izvršeno detaljno rekognosciranje ove općine podaci su nepotpuni.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U ovom radu nastojali smo donijeti i prikazati sliku stanja istraženosti latenskodobnih lokaliteta onako kako ona danas izgleda. Pri navođenju lokaliteta rukovodili

smo se dostupnom literaturom i pismenim podacima koje smo dobili od kolegice Kornelije Minichreiter iz Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku. Moramo ovdje istaći da pojedini lokaliteti u literaturi nisu konstatirani kao latenskodobni, no prema popisu lokaliteta koji se nalazi u Regionalnom zavodu u Osijeku i ti lokaliteti su registrirani kao latenski. Raskorak koji postoji između lokaliteta u literaturi i lokaliteta registriranih u navedenom Zavodu, može se vrlo lako objasniti. Radi se uglavnom o lokalitetima, ne odveć poznatim, koji su utvrđeni rekognosciranjima i kojom prilikom nije morao biti uočen i latenski materijal. Zbog toga smo uvažili sve lokalitete kao latenskodobne, priklonivši se Registru Regionalnog zavoda, jer je vjerojatno materijal nakon rekognosciranja još jednom pregledan i tada su pretpostavljamo uočeni nalazi mlađeg željeznog doba koji su na samom terenu, prilikom rekognosciranja često i znatnih površina, jednostavno bili predviđeni, što se pokazalo tek naknadnom valorizacijom arheološkog materijala. Ovakvi slučajevi nisu se desili niti kod jednog poznatijeg latenskodobnog nalazišta što samo potvrđuje gore navedenu tvrdnju.

Radom je obuhvaćeno ukupno 12 općina Slavonije i Baranje s ukupno 70 lokaliteta. Napominjemo da dio lokaliteta, do sada neobjavljenih, o kojima postoje samo šturi podaci treba uzeti s izvjesnom rezervom.

Za 7 općina Slavonije i Baranje nemamo nikakvih podataka (Daruvar, Donji Miholjac, Grubišno Polje, Nova Gradiška, Novska, Orahovica, Podravska Slatina).

Ono što se na osnovu iznesenih podataka o pojedinim lokalitetima može zaključiti ne pruža niti malo blistavu sliku.

Odmah se zapaža da nema niti jednog sistematski istraženog lokaliteta, bilo da je riječ o naselju ili nekropoli mlađeg željeznog doba.

Činjenica je da se nakon 1970. godine kada je objavljen rad Nives Majnarić Pandžić pod naslovom: "Keltsko - latenska kultura u Slavoniji i Srijemu" problematikom latenskog perioda u nas gotovo nitko i nije bavio. Ista autorica iz navedenih lokaliteta izdvojila je tri: Orolik, Privlaku i Stare Mikanovce i obradila ih u okviru problematike kasnolatskih utvrđenih naselja.

Mlađe željezno doba i pripadajući mu nalazi spominju se tek onda kada se slučajno pojave na prethistorijskim nalazištima, čijim istraživanjima se pristupa iz posve drugih pobuda - najčešće u potrazi za mnogo starijim prethistorijskim, odnosno protohistorijskim kulturama.

Prema slici sadašnjeg stanja istraženosti latenskodobnih lokaliteta smatramo da bi se trebala izvršiti detaljna rekognosciranja u onim općinama gdje ona još nisu obavljena, a isto tako smatramo da bi trebalo obići na terenu i one lokalitete za koje postoji sumnja da ne pripadaju latenskom dobu, te tako utvrditi pravo stanje i odrediti konačnu dataciju svakog takvog lokaliteta.

Da bi daljnja istraživanja bila što uspješnija i za značajnost što plodonosnija trebalo bi odabrati određeni, manji, broj latenskodobnih nalazišta koji bi po ocjeni naših najboljih poznavaca ovog razdoblja sistematskim istraživanjem dala najbolje rezultate, najbogatije nalaze, te tako stvorili podlogu za sveobuhvatna sistematska is-

traživanja lokaliteta mlađeg željeznog doba i postali izvor za poznavanje različitih aspekata života ovog vremenskog perioda.

U okviru ovih istraživanja trebalo bi grupirati nalazišta u dvije osnovne grupe: naselja i nekropole.

Trebalo bi izvršiti podjelu naselja na dva osnovna tipa: naselja utvrđenog i naselja otvorenog tipa, te utvrditi njihove osnovne karakteristike i komparirati ih s naseljima istih tipova u ostalim dijelovima Evrope, gdje je cvala latenska kultura.

Kada su u pitanju pokretni arheološki nalazi trebalo bi jasno utvrditi i razlučiti keltske elemente od autohtonih elemenata.

Posebnu pažnju trebalo bi usmjeriti na ranolatska nalazišta, tj. na naselja i nekropole koje su nastale nakon povratka Kelta iz Grčke, kada su 279. godine pr. n. e. kod Delfa doživjeli poraz od udruženih grčkih snaga, koji od tog vremena stalno naseljavaju prostor jugoslavenskog Podunavlja i Pomoravlja.

Treba, dakle, pristupiti planskom i sistematskom istraživanju kako samih lokaliteta ovog razdoblja, tako i pokretnih arheoloških nalaza, odnosno cjelokupne materijalne kulture čije je poznavanje u priličnom raskoraku s bogatim povijesnim izvorima i poznatim povijesnim zbivanjima na ovim našim prostorima. Izvanrednu studiju Fanule Papazoglu "Srednjobalkanska plemena u predrimsko doba" koja je izašla 1969. godine u izdanju Centra za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, zaista niti približno ne prate naša znanja vezana uz materijalnu kulturu tih plemena, napose Skordiska koji su nastavili područje o kojem je ovdje bilo riječi, te je krajnje vrijeme da se ozbiljnim, sistematskim radom taj raskorak učini što manjim.

BILJEŠKE:

1. Najsrdacnije se zahvaljujem kolegici Korneliji Minichreiter, koja mi je iz Registra Regionalnog zavoda u Osijeku pismeno dostavila popis latenskodobnih lokaliteta.

PRILOG:

Karta rasprostranjenosti latenskodobnih lokaliteta.

LITERATURA:

- BULAT, M., 1974, "Rekognosciranje prethistorijskih lokaliteta u Slavoniji", *ArhPregl* 16:152-154.
- BULAT, M., 1975, "Daljska planina", *GlasSlavM* 28:17-22.
- BULAT, M., 1978, "Terenska istraživanja arheološkog odjela Muzeja Slavonije u toku 1978. godine", *ArhPregl* 20:174-179.
- BULAT, M., 1978, "Novi arheološki nalazi u Muzeju Slavonije", *GlasSlavM* 37:35-38.
- BULAT, M., i BOJČIĆ, Z., 1980, "Rekognosciranje arheološkog odjela Muzeja Slavonije u Osijeku u 1979. godini", *ArhPregl* 21:198-200.

- DEKKER, H., 1959, *Đakovo i njegova okolica*, Đakovo
- DIMITRIJEVIĆ, S., 1968, *Sopotsko-lendelska kultura*, Zagreb
- DIMITRIJEVIĆ, S., 1979, "Arheološka topografija i izbor arheoloških nalaza s vinkovačkog područja", *Izdanja HAD* 4:133-200.
- DORN, A., 1976, "Iz arheološke zbirke Gradskog muzeja u Vukovaru", *Glas SlavM* 30:12-14.
- JANČEVSKI, S., 1983, "Novi arheološki lokaliteti i nalazi", *Vijesti - Godišnjak Muzeja Brodskog Posavlja* 7:123-125.
- JANČEVSKI, S., 1985, "Istraživanje lokaliteta Gajna", *Obavijesti HAD* 17/1:20-21.
- MAJNARIĆ PANDŽIĆ, N., 1970, *Keltsko-latenska kultura u Slavoniji i Srijemu*, Vinkovci
- MAJNARIĆ PANDŽIĆ, N., 1984, "Prilog problematici kasnolatskih naselja u Slavoniji", *OpA* 9:23-34.
- MARKOVIĆ, Z., 1984, "Neka pitanja neolitika, eneolitika i bronzanog doba našičkog kraja i Đakovštine", *Izdanja HAD* 9:9-29.
- MINICHREITER, K., 1978, "Arheološka rekognosciranje Slavonije", *ArhPregl* 20:180-182.
- MINICHREITER, K., 1978, "Rekognosciranje arheoloških lokaliteta na terenu općine Đakovo", *Glas SlavM* 37:38-41.
- MINICHREITER, K., 1985, "Aljmaš - Podunavlje - Osijek - višeslojno prapovjesno nalazište", *ArhPregl* 24:23-25.
- MINICHREITER, K., 1985, "Rekognosciranje terena općine Virovitica", *Glas SlavM* 50/51:41-51.
- MINICHREITER, K., 1986, "Pregled arheoloških nalaza na području općine Virovitica", *Virovitički zbornik* 1234-1984 81-98.
- MARKOVIĆ, Z., 1975, "Našice - novi prethistorijski i srednjovjekovni lokaliteti u godini 1975 (1)", *ArhPregl* 17:169-171.
- MIRNIK, I., 1983, "Stari novac iz Brodskog Posavlja u Arheološkom Muzeju u Zagrebu", *Vijesti - Godišnjak Muzeja Brodskog Posavlja* 7:75-89.
- MIŠKIV, J., 1984, Arheološka karta Brodskog Posavlja, *Katalog izložbe*
- PAVLOVIĆ, I. i BOJČIĆ, Z., 1980, "Ciglana Grabrovac, Đakovo - prethistorijsko naselje", *ArhPregl* 22:27-28.
- PETROVIĆ, K., 1971, *Oriovac*, Oriovac
- SOKAČ ŠTIMAC, D., 1972, "Rekognosciranje u Požeškoj Kotlini 1972", *ArhPregl* 14:155-157.
- SOKAČ ŠTIMAC, D., 1978, *Pakrac 1945 - 1975*, Pakrac
- SOKAČ ŠTIMAC, D., 1980, "Rekognosciranje terena u Velikoj, Sl. Požezi", *ArhPregl* 21:200-201.
- SOKAČ ŠTIMAC, D., 1984, "Prilog arheološkoj topografiji Požeške kotline u svijetlu iskopavanja 1980. g.", *Izdanja HAD* 9:129-141.
- SOKAČ ŠTIMAC, D., 1984, "Arheološka iskapanja u Požeškoj kotlini", *IV znanstveni sabor Slavonije i Baranje* 1:116-138.
- SPAJIĆ, E., 1954, "Nalazište mlađeg željeznog doba s terena Osijeka", *OsZ* IV:7-17.
- SPAJIĆ, E., 1956, "Nalazište mlađeg željeznog doba s terena Osijeka (nastavak)", *OsZbor* V:47-53.
- SPAJIĆ, E., 1962, "Nalazište mlađeg željeznog doba s terena Osijeka (nastavak)", *OsZbor* VIII:37-55.
- ŠIMIĆ, J., 1986, "Zaštitno istraživanje na 'Gracu' u Sarvašu", *Obavijesti HAD* 21/3:37-38.
- TODOROVIĆ, J., 1968, *Kelti u jugoistočnoj Evropi*, Beograd
- VASIĆ, R., 1987, "Bosutska grupa" *Praistorija jugoslavenskih zemalja (željezno doba)* V:536-554.
- VINSKI GASPARINI, K., 1959, "Keltski ratnički grob iz Batine", *ARadRasp* 1:281-297.

SUMMARY

SURVEY OF THE STATE OF INVESTIGATION OF THE LA TÈNE SITES IN SLAVONIJA AND BARANJA

This paper lists late Iron Age sites confirmed either through archaeological excavations or through fieldwalking.

The 70 La Tène sites are located in 12 counties of Slavonija and Baranja (Beli Manastir, Đakovo, Nasice, Osijek, Pakrac, Slavonska Pozega, Slavonski Brod, Valpovo, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zupanja).

No data were available for 7 counties (Daruvar, Donji Miholjac, Grubisno Polje, Nova Gradiska, Novska, Orahovica, Podravska Slatina).

The survey shows that detailed fieldwalking should be carried out in the counties where no such investigations have yet taken place. Further research should be undertaken on the sites whose attribution is uncertain; this should provide firm dating.

For future successful research, a smaller group of sites, chosen by experts as those likely to give the best results, should be systematically investigated thus to create a basis for further investigations and a source of data for various aspects of life in this period.

Special attention should be given to early La Tène sites, that is to settlements and cemeteries founded after the return of the Celts from Greece, where, in 279 BC they were defeated by the united Greek force near Delphi, and after which they inhabited the Danube and Morava valley areas in Yugoslavia.

The material culture data of the late Iron Age stand in great disparity to the rich historical sources and known historical events in this area. Fanula Papazoglu's study "Srednjobalkanska plemena u predrimsko doba" (Centar za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1969) proves the above statement, especially in respect to the Scordisci, a tribe which inhabited the area in question, and confirms that it is time for serious and systematic work to reduce the difference between the archaeological and historical knowledge of the La Tène period in Slavonija and Baranja.

